

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційну роботу
Соловейка Олександра В'ячеславовича
«Модель імплементації цифрових сервісів у бізнес-процеси закладів вищої
освіти в умовах воєнного стану»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дослідження. Проблематика дисертації є безперечно актуальною, оскільки поєднує два стратегічно важливі для української вищої освіти виміри - забезпечення інституційної стійкості в умовах воєнного стану та цифрову трансформацію управлінських, освітніх, наукових і сервісних процесів. У сучасних умовах безпечне освітнє середовище охоплює не лише фізичний, а й цифровий вимір, включно з вимогами кібербезпеки та захисту персональних даних, тому звернення автора до моделі цифрової стійкості ЗВО є своєчасним і суспільно значущим.

У дисертації послідовно розглянуто теоретичні засади управління закладом вищої освіти в умовах воєнного стану, обґрунтовано модель імплементації цифрових сервісів у бізнес-процеси ЗВО та описано аналітичні та звітні механізми її підтримки. У роботі добре окреслено проблемне поле: дослідження стосується управління закладом вищої освіти в умовах воєнного стану, імплементації цифрових сервісів у бізнес-процеси ЗВО та підвищення цифрової зрілості, стійкості й ефективності управління. Така постановка мети логічно веде до потреби в комплексному, міждисциплінарному дизайні дослідження. Сильною стороною є також те, що рукопис уже містить концептуальні опори для побудови методології: аналіз цифрової зрілості, опис інфраструктури, модель імплементації, критерії ефективності та опору на конкретний інституційний кейс - Херсонський державний університет і платформу KSU24. Структурно робота є логічною: перший розділ формує теоретичне поле, другий - пропонує модель і механізми її впровадження, третій - деталізує інструменти аналітичного супроводу та верифікації освітніх, наукових, адміністративних і фінансових процесів.

Оцінка вступу і методології. Позитивно слід оцінити те, що у вступі чітко окреслено актуальність, об'єкт, предмет, мету, завдання, наукову новизну та практичне значення дослідження. Ці елементи загалом корелюють із темою роботи й задають зрозумілу логіку подальшого викладу.

Оцінка першого розділу. Перший розділ справляє позитивне враження широтою охоплення проблеми, актуальністю тематичного поля та достатньо ґрунтовною увагою до понять цифрової трансформації, цифрової зрілості та цифрової стійкості ЗВО. До сильних сторін розділу належать звернення до

сучасних міжнародних і українських джерел, спроба показати заклад вищої освіти як цифровий хаб стійкості та ув'язати цифровізацію з воєнним контекстом. У дослідженні виокремлено п'ять стратегічних пріоритетів і відповідних управлінських завдань сучасного закладу освіти. Перший стосується оперативного реагування та передбачає застосування гнучких механізмів ухвалення рішень на основі постійного моніторингу безпекової й нормативно-правової ситуації. Другий спрямований на забезпечення неперервності освітнього процесу та збереження академічного циклу завдяки хмарному резервуванню даних і зменшенню залежності від фізичної інфраструктури. Третій передбачає гнучкість освітніх траєкторій, персоналізацію навчання, використання змішаних форматів і визнання результатів неформальної освіти. Четвертий пов'язаний із мобілізацією ресурсів через реалізацію програм підтримки науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти, створення стипендіальних фондів та залучення міжнародної грантової допомоги. П'ятий пріоритет полягає у зміцненні психологічної стійкості шляхом формування безпечного цифрового середовища й розроблення чітких алгоритмів дій у надзвичайних ситуаціях.

Позитивної оцінки заслуговує обґрунтоване автором положення про те, що основою реалізації визначених стратегічних пріоритетів є комплексна цифрова трансформація закладу вищої освіти. У роботі переконливо показано, що програмне забезпечення та цифрові сервіси в умовах кризових викликів набувають значення не лише технічних засобів, а й стратегічних інструментів забезпечення життєздатності, безперервності та стійкості університету.

Цифрову трансформацію ЗВО автор слушно розглядає як багаторівневий системний процес, що охоплює сукупність взаємопов'язаних технологічних, організаційних, управлінських і кадрових компонентів. Особливу наукову цінність має звернення до концепції цифрової зрілості, яка інтегрує розвиток ІТ-інфраструктури, забезпечення кібербезпеки та підвищення цифрової компетентності науково-педагогічних працівників. Важливим результатом дослідження є також обґрунтування необхідності переходу від фрагментарного впровадження окремих цифрових інструментів до формування цілісних цифрових екосистем, що цілком правомірно визначено автором як один із ключових показників цифрової зрілості сучасного закладу вищої освіти.

Оцінка другого розділу. Другий розділ є найбільш оригінальною частиною дисертації, оскільки саме тут обґрунтовано авторську модель імплементації цифрових сервісів у бізнес-процеси ЗВО, представлено архітектуру моделі та окреслено механізми впровадження й управління сервісами. Позитивним є те, що модель описується не як суто технічне рішення, а як інструмент інституційної стійкості, який пов'язує адміністративні, освітні, наукові та сервісні компоненти в єдину екосистему з урахуванням специфіки

функціонування університетів в умовах воєнного стану, зокрема необхідність релокації структурних підрозділів, забезпечення академічної мобільності учасників освітнього процесу, організації дистанційного та змішаного навчання, а також підтримання безперервності освітньої, наукової й управлінської діяльності незалежно від впливу зовнішніх кризових чинників.

Авторська модель характеризується структурною цілісністю та логічною завершеністю. У її складі виокремлено цільовий, концептуальний, змістово-процесуальний, технологічний, організаційно-управлінський і результативно-оцінювальний блоки, розкрито функціональні зв'язки між ними. Послідовність реалізації моделі представлено через діагностичний, проєктувальний, упроваджувальний та моніторингово-коригувальний етапи. Практичну спрямованість моделі забезпечує використання цифрових платформ, інформаційно-аналітичних систем і сервісів управління освітніми процесами. Особливо важливим в умовах воєнного стану є передбачення механізмів резервування, кіберзахисту та оперативного відновлення критично важливих університетських процесів.

Заслуговує на схвалення розроблений автором покроковий алгоритм упровадження моделі. Він охоплює діагностику та картування бізнес-процесів із виявленням їхніх «вузьких місць»; формування команди цифрової трансформації, визначення відповідальної посадової особи та підготовку персоналу до організаційних змін; вибір масштабу цифрової модернізації — від часткової оптимізації до впровадження технологій штучного інтелекту й великих даних; розроблення та тестування мінімально життєздатних прототипів із перевіркою зручності користувацьких інтерфейсів; поетапне розгортання цифрових рішень і перехід до управління процесами на основі актуальних даних у режимі реального часу. Ітераційний характер запропонованого алгоритму забезпечує можливість постійного моніторингу, отримання зворотного зв'язку та своєчасного коригування управлінських рішень.

Практична апробація моделі на базі Херсонського державного університету підтвердила можливість формування цілісного цифрового освітньо-управлінського середовища, підвищення рівня цифрової зрілості основних бізнес-процесів, посилення адаптивності та організаційної резильєнтності системи управління. Запропонована модель створює також передумови для стратегічного розвитку університету в контексті подальшої цифрової трансформації вищої освіти.

Оцінка третього розділу. Третій розділ дисертації «Інтерпретація результатів дослідження» має важливе значення для підтвердження наукової обґрунтованості та практичної ефективності запропонованої автором моделі. У ньому послідовно й комплексно проаналізовано результати педагогічного

експерименту, спрямованого на перевірку ефективності імплементації цифрових сервісів у бізнес-процеси закладів вищої освіти в умовах воєнного стану.

Позитивної оцінки заслуговує системне узагальнення даних, отриманих на констатувальному та формуальному етапах дослідження. Автором здійснено кількісний і якісний аналіз експериментальних результатів відповідно до попередньо визначених критеріїв, показників та рівнів цифрової зрілості бізнес-процесів ЗВО, що забезпечує логічність і послідовність інтерпретації отриманих даних.

Особливої уваги заслуговує аналіз динаміки змін у ключових характеристиках функціонування університету, зокрема організаційно-управлінській, технологічній, кадровій, освітній, комунікаційній, аналітичній, безпековій та адаптаційно-резильєнтній сферах. Розрахунок інтегрального показника цифрової зрілості дав змогу автору не лише оцінити результативність упровадження цифрових сервісів, а й визначити ступінь їхнього впливу на оптимізацію бізнес-процесів закладу вищої освіти.

Наукову цінність розділу посилює обґрунтування взаємозв'язку між рівнем цифрової зрілості університету та якістю управлінських рішень, ефективністю організації освітнього процесу, рівнем цифрової компетентності учасників освітньої діяльності, результативністю внутрішніх комунікацій і здатністю закладу забезпечувати безперервність функціонування в умовах кризових викликів. Отримані результати автор коректно інтерпретує в контексті сучасних концепцій цифрової трансформації освіти, процесного підходу до управління та теорії організаційної резильєнтності.

Проведений аналіз дозволив автору аргументовано підтвердити доцільність використання цифрових сервісів як дієвого інструменту модернізації бізнес-процесів закладу вищої освіти та довести ефективність розробленої моделі їх імплементації. Узагальнення результатів експериментальної роботи стало належним підґрунтям для формулювання наукових висновків, практичних рекомендацій щодо цифрової трансформації ЗВО та визначення перспектив подальших досліджень у сфері управління цифровим розвитком університетів.

Оцінка загальних висновків і джерельної бази. Позитивно оцінюється те, що загальні висновки структуровано за логікою дослідницьких завдань і вони узагальнюють основні концептуальні результати роботи.

Незважаючи на високу наукову та практичну цінність роботи, вважаємо за необхідне висловити наступні зауваження та побажання:

1. Дисертаційне дослідження мало б переваги, якби, автором було підсилено часткою нормативних та методичних українських джерел, а також, чіткіше відокремлено первинні наукові джерела від вторинних узагальнень.

2. Вважаємо, що у роботі переконливо обґрунтовано значення державної політики та міжуніверситетської співпраці для підвищення цифрової зрілості закладів вищої освіти. Водночас, цей аспект висвітлено переважно на концептуальному рівні. Доцільно було б доповнити дослідження конкретними прикладами успішної взаємодії ЗВО у сфері спільного використання хмарної інфраструктури, інтеграції баз даних, обміну цифровими управлінськими практиками та координації заходів із кібербезпеки.

3. На нашу думку, масштабування запропонованої резильєнтно-адаптивної моделі на заклади вищої освіти з різними ресурсними можливостями, чисельністю контингенту та рівнем цифрової зрілості дозволило б посилити практичну цінність роботи й обґрунтованість висновків щодо універсальності та відтворюваності запропонованих рішень.

Висловлені зауваження та побажання не знижують наукового та практичного значення дослідження, не зменшують наукової цінності дослідження, є дискусійними, і не впливають на загальну оцінку дисертаційної роботи

Загальна оцінка роботи. У цілому дисертаційна робота вирізняється високою актуальністю, цілісною ідеєю, виразною практичною спрямованістю та переконливою спробою переосмислити цифрові сервіси як інструмент управлінської стійкості закладу вищої освіти в екстремальних умовах.

Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами), а її автор – Соловейко Олександр Вячеславович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидатка педагогічних наук, доцентка,
в.о.зав.кафедри теорії та методики
дошкільної та початкової освіти

Херсонського державного університету

Олена САГАН